

KSK-notat nr.: 53/2014 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Sesskraft AS/Sessselva kraftverk
Fylke/kommune:	Vestnes/Møre og Romsdal
Ansvarlig:	Øystein Grundt
Saksbehandler:	Marte Nyheim
Dato:	12.05.2014
Vår ref.:	200903774-55

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Innhold

1	Søknad	3
2	Høring og distriktsbehandling	6
3	NVEs vurdering	11
4	NVEs vedtak	17
5	Forholdet til annet lovverk	18
6	Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	19
7	Vedlegg 1 – Kart over planområdet	22

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt en søknad fra Sesskraft AS etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Sessselva kraftverk i Vestnes kommune i Møre og Romsdal. Det søkes også om tillatelse etter energiloven til etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Sesskraft AS har omsøkt to alternative utbyggingsløsninger. Hovedalternativet utnytter et fall på 272 m med hovedinntak på kote 325 i Hoemselva og kraftstasjon på kote 53 i Sessselva. Vannveien fra hovedinntaket til kraftstasjonen vil bestå av en om lag 1,9 km nedgravd rørgate. Sessselva planlegges overført fra et sideinntak på kote 345 i Sessselva til hovedinntaket i Hoemselva via en cirka 1,5 km lang nedgravet rørgate. Alternativ 2 utnytter et fall på 222 m med hovedinntak på kote 275 i Hoemselva og kraftstasjon på kote 53 i Sessselva. Vannveien fra hovedinntaket til kraftstasjonen vil her bestå av en om lag 1,6 km nedgravd rørgate. I dette alternativet planlegges Sessselva overført via en cirka 700 m lang tunnel fra et sideinntak på kote 282 i Sessselva til hovedinntaket i Hoemselva.

Hovedalternativet utnytter et nedbørfelt på 20,7 km², har en beregnet middelvannføring på 1,22 m³/s og en omsøkt maksimal slukeevne på 2,2 m³/s. Alternativ 2 har et nedbørfelt på 21,8 km², en anslått middelvannføring på 1,25 m³/s og en omsøkt maksimal slukeevne på 2,25 m³/s. Hovedalternativet vil ha en installert effekt på 4,84 MW og årlig middelproduksjon er beregnet til 16,7 GWh, mens alternativ 2 vil ha en installert effekt på 4,06 MW og en årlig produksjon på 13,8 GWh. For begge alternativene planlegger søker å slippe en minstevannføring på 133 l/s i tiden 1. mai-30. september og 42 l/s resten av året i Sessselva, og 270 l/s i tiden 1. mai-30. september og 43 l/s resten av året i Hoemselva. Dette tilsvarer de beregnede 5-persentilene, med unntak av i perioden 1. mai-30. september i Hoemselva hvor det er foreslått en minstevannføring tilsvarende det dobbelte av beregnet 5-persentilverdi.

Det har kommet inn 22 høringsuttalelser til søknaden. **Vestnes kommune** er positiv til en utbygging av Sessselva kraftverk. **Møre og Romsdal fylkeskommune** går ikke i mot at det gis konsesjon, men understreker behovet for arkeologiske undersøkelser ved en eventuell detaljplanlegging.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har fremmet innsigelse til begge de omsøkte alternativene, med bakgrunn i kraftverkets virkninger for viktige naturtyper og Liafossen som landskapselement.

Naturvernforbundet i Vestnes, FNF Møre og Romsdal, Landbruksmuseet for Møre og Romsdal og flere privatpersoner har også uttalt seg negativt til prosjektet som følge av virkninger for naturmangfold, landskap og friluftsliv.

Avhengig av alternativ vil Sessselva kraftverk gi om lag 16,7 eller 13,8 GWh/år i ny, fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om produksjonen fra Sessselva kraftverk isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I perioden 2011-2013 har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny, fornybar energiproduksjon fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste småkraftprosjekt vil ha enkelte negative virkninger for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulemper ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulemper til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Sessselva kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøvirkninger. De viktigste negative virkningene av prosjektet er etter NVEs vurdering knyttet til landskap og naturtyper. Begge alternativene berører en viktig bekkekløft og en lokalt viktig fossesprøytzone, og vil medføre virkninger for Liafossen som landskapselement. Hovedalternativet vil også kunne gi virkninger for en viktig rik-/slåtte-/beitemyr. Med unntak av *gubbeskjegg (NT- nær truet)* på en furu ved Liafossen, er det ikke gjort funn av rødlistede arter i utbyggingsområdet. Slipp av tilstrekkelig minste vannføring vil etter NVEs vurdering kunne opprettholde elveløpenes biologiske funksjoner og ivareta Liafossen som landskapselement. Ved at det settes krav om avbøtende tiltak til anleggsarbeidet mener NVE også at hovedalternativets virkninger for rik-/slåtte-/beitemyra kan avbøtes i tilstrekkelig grad til at det kan gis konsesjon.

Alternativ 2 medfører direkte inngrep i bekkekløftlokaliteten. Etter NVEs vurdering er det økte omfanget av virkningene for bekkekløftlokaliteten som følge av dette, en større ulempe for miljø og samfunn enn hovedalternativets virkninger for rik-/slåtte-/beitemyra. NVE mener virkningene for rik-/slåtte-/beitemyrlokaliteten kan avbøtes i større grad enn virkningene av å etablere et sideinntak og tunnel sentralt i bekkekløfta. NVE har også lagt vekt på den økte energiproduksjonen hovedalternativet medfører sammenlignet med alternativ 2. Når fordelene og ulemper veies opp mot hverandre, finner NVE at hovedalternativet medfører størst fordeler og minst ulemper for miljø og samfunn.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket etter hovedalternativet er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Sesskraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Sessselva kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har fremmet innsigelse til det omsøkte tiltaket. Vedtaket er ikke endelig før innsigelsen er behandlet i Olje- og energidepartementet.

1. Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Sesskraft AS, datert 12.5.2013:

”Søknad om konsesjon for bygging av Sessselva kraftverk

Sesskraft AS, ønsker å utnytte vassfallet i Sessselva og Hoemselva i Vestnes kommune i Møre og Romsdal fylke, og søker med dette om følgende løyve:

1. Etter vassressurslova, jf. § 8, om løyve til:

- å byggje Sessselva kraftverk
- å oveføre vatn frå Sessselva til inntaket i Hoemselva

2. Etter energilova om løyve til:

- bygging og drift av Sessselva kraftverk, med tilhøyrande kopplingsanlegg og kraftlinjer som skildra i søknaden.”

Tabell 1: Sessselva kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ	Alternativ 2
Nedbørfelt	km ²	20,7	21,8
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	38,3	39,4
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	58,5	58,5
Middelvanntføring	m ³ /s	1,22	1,25
Alminnelig lavvanntføring, begge elveløp	l/s	61	61
5-persentil sommer (1/5-30/9), Sessselva	l/s	133	133
5-persentil sommer (1/5-30/9), Hoemselva	l/s	134	134
5-persentil vinter (1/10-30/4), Sessselva	l/s	42	42
5-persentil vinter (1/10-30/4), Hoemselva	l/s	43	43
KRAFTVERK			
Sideinntak, Sessselva	moh.	345	282
Hovedinntak, Hoemselva	moh.	325	275
Kraftstasjon	moh.	53	53
Lengde på berørt strekning, begge elveløp	km	3,8	2,6
Brutto fallhøyde	m	272	222
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,61	0,48
Slukeevne, maks	m ³ /s	2,2	2,25
Minste driftsvanntføring	m ³ /s	0,11	0,11
Planlagt minstevanntføring, sommer Sessselva	l/s	133	133
Planlagt minstevanntføring, sommer Hoemselva	l/s	270	270
Planlagt minstevanntføring, vinter Sessselva	l/s	42	42
Planlagt minstevanntføring, vinter Hoemselva	l/s	43	43
Tilløpsrør, diameter	mm	1100	1100
Overføringsrør/tunnel, diameter	mm	800	700
Tilløpsrør, lengde	m	1890	1550
Overføringsrør/tunnel, lengde	m	1535	720
Installert effekt, maks	MW	4,84	4,06
Brukstid	timer	3449	3402

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	6,6	5,4
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	10,1	8,4
Produksjon, årlig middel	GWh	16,7	13,8

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	44,6	48,1
Utbyggingspris	kr/kWh	2,67	3,48

Tabell 2: Sesselva kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR		Begge alternativ	
Ytelse	MVA	5,5	
Spenning	kV	6,7	
TRANSFORMATOR			
Ytelse	MVA	6,0	
Omsetning	kV/kV	6,7/22	
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)			
Lengde	m	160	
Nominell spenning	kV	22	
Luftlinje el. jordkabel		jordkabel	

1.1 Om søker

Tiltakshaver for prosjektet er Sesskraft AS. Selskapet eies av to grunneiere i området og er eier av fallrettighetene i Sesselva og Hoemselva.

1.2 Beskrivelse av området

Sesselva og Hoemselva er lokalisert på østsiden av Tresfjorden i Vestnes kommune, om lag 4,5 km nord for tettstedet Tresfjorden. Begge elvene har sitt utspring i fjellområdene øst for Tresfjorden, på grensen til Rauma kommune. Nedbørfeltene som er planlagt tatt inn ved inntaket i Hoemselva har en høy snaufjellandel, og de høyeste punktene er om lag 1200 moh. Elveløpet deler seg i Sesselva og Hoemselva cirka 2 km ovenfor utløpet. Nedre del av vassdraget bærer preg av menneskelig aktivitet med blant spor etter annet sagbruks- og mølledrift. På nordsiden av Sesselva går det vei opp til Sessætra og Daugstadsætra, og det er også flere andre skogsbilveier i området. For øvrig er området preget av beitebruk og tidligere seterdrift.

1.3 Teknisk plan

Overføringer

Begge de omsøkte alternativene innebærer en overføring av Sesselva til Hoemselva. I hovedalternativet skal det etter de sist fremlagte planer etableres et sideinntak i Sesselva på kote 345 med utløp ved hovedinntaket i Hoemselva på kote 325. Denne overføringen vil bestå av en om lag 1,5 km nedgravd rørgate som hovedsakelig berører myr og skogsmark. Alternativ 2 innebærer en tunnel på cirka 700 m fra et sideinntak i Sesselva på kote 282 til et hovedinntak i Hoemselva på kote 275. For hovedalternativet bidrar overføringen av Sesselva med 9,3 GWh av en totalproduksjon på 16,7 GWh, og for alternativ 2 bidrar overføringen med 7,6 GWh av totalproduksjonen på 13,8 GWh.

Inntak

Hovedinntaket i Hoemselve er etter sist fremlagte planer planlagt på kote 325 for hovedalternativet og kote 275 for alternativ 2. Dammen er tenkt utført som buet betongdam med steinplastring på luftsiden. Den vil være cirka 4 meter høy og 16 meter bred. Neddemt areal er beregnet til cirka 400 m² og volumet i inntaksmagasinet blir om lag 900 m³.

Sideinntaket i Sesselve er planlagt som et enkelt bekkeinntak med betongplate som er plastret av stein nedstrøms inntaket. Inntaket er tenkt plassert på kote 345 for hovedalternativet og på kote 282 for alternativ 2.

Vannvei

Rørgata fra hovedinntaket i Hoemselve til kraftstasjonen planlegges gravd/sprenget ned på hele strekningen. Traseen vil gå på sørvestsiden av elveløpet og hovedsakelig berøre skogsmark. Nedre deler av traseen går delvis gjennom områder med utmarksbeite og dyrket mark. Traseen krysser eksisterende skogsbilveier flere ganger. Tilløpsrøret vil ha en lengde på cirka 1,9 km for hovedalternativet og om lag 1,6 km for alternativ 2.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt på kote 53 på sørsiden av Sesselve. Arealbehovet inkludert utløpskanal er anslått til cirka 500 m². Kraftstasjonen planlegges med en Pelton-turbin. Turbinen vil ha en installert effekt på 4,84 MW og maksimal slukevne på 2,12 m³/s for hovedalternativet, og en installert effekt på 4,06 MW og maksimal slukevne på 2,25 m³/s for alternativ 2. Minimal slukevne er 0,11 m³/s for begge alternativene.

Generatoren vil ha en ytelse på 5,5 MVA og en spenning på 6,7 kV. Transformatoren får en ytelse på 6,0 MVA og en omsetning på 6,7/22 kV.

Nettilknytning

Kraftverket er planlagt tilknyttet eksisterende 22 kV kraftlinje vest for kraftstasjonen med en 160 m lang jordkabel. Kabelen vil bli lagt i grøft til eksisterende landbruksvei.

Veier

Eksisterende landbruksvei er planlagt benyttet som adkomstvei til kraftstasjonen. Denne trenger breddeutvidelse til 4,5 m og noe forsterkning. Til sideinntaket i Sesselve er eksisterende privat veg tenkt brukt som adkomstvei. Frem til hovedinntaket i Hoemselve må eksisterende skogsbilvei forlenges med cirka 950 m for hovedalternativet og cirka 460 m for alternativ 2. Videre vil det være behov for noe ny, midlertidig anleggsvei i forbindelse med rørgatetraseene.

Massetak og deponi

Eventuelle overskuddsmasser er tenkt benyttet til terrengarrondering lokalt, og det vil ikke derfor ikke være behov for massetak eller deponi.

1.4 Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I kommuneplanens arealdel er området avsatt som LNF-område. Sesselve er én av fire elver som i kommuneplanens samfunnsdel er vurdert som aktuell for etablering av småkraftverk.

Energi- og klimaplan for Vestnes kommune

Vestnes kommune vedtok i 2011 en energi- og klimaplan. I følge planen skal kommunen ”*legge til rette for og oppmuntre til etablering av småskala vannkraft såfremt de ikke havner i konflikt med miljø og/eller samfunn*”.

Inngrepsfrie områder (INON)

Som følge av at det må etableres ny vei til hovedinntaket i Hoemselva vil INON bli redusert. Beregning av bortfall av INON i Miljødirektoratets kartløsning for inngrepsfri natur i Norge viser at hovedalternativet vil redusere INON sone 1 med cirka 0,5 km² mens alternativ 2 vil medføre bortfall av cirka 0,06 km² INON sone 1. INON sone 2 eller villmarkspregede områder vil ikke bli berørt.

2. Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter, interesseorganisasjoner og berørte parter for uttalelse. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar. NVE var på befaring i området den 24.10.2013 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal fylkeskommune, Naturvernforbundet i Vestnes, FNF Møre og Romsdal, Landbruksmuseet for Møre og Romsdal og privatpersoner/grunneiere.

2.1 Innkomne merknader

NVE har mottatt 22 høringsuttalelser til søknaden. Disse er oppsummert nedenfor. Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av saksbehandler. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

Vestnes kommune behandlet saken i planutvalget 10.9.2013 og vedtok med fem mot to stemmer å anbefale at det gis konsesjon, med følgende begrunnelse:

- *”Fordelen ved tiltaket er i første rekke kraftproduksjon og at slik produksjon er utsleppsneutral. Kraftverket vil ha ein installert effekt på 5,0 MW og etter planane gi ein årleg middelproduksjon på 17,6 GWh.*
- *Tiltaket vil gje søkjarane auka inntekter.*
- *Skatteinntekter til kommunen (eigedomsskatt i investerings- og produksjonsfasen).*
- *Tiltaket kan gje auka lokal verdiskaping under anleggsfasen ved kjøp av tenester.*
- *Prosjektet er i tråd med kommunens klimaplan vedteken i kommunestyret 16.06.2011.*
- *Gjev kommunen ei positiv verknad for beredskapen ved kraftlinjebrudd på innførselslinjer.*
- *Prosjektet er i tråd med gjeldande kommuneplan frå 2006.*
- *Prosjektet gjev oss grøn fornybar energi som er viktig i den store klimadebatten.”*

Fylkesmannen i Møre og Romsdal fremmer i brev av 5.7.2013 innsigelse i medhold av vannressursloven § 24 til omsøkte planer om utnyttning av Sesselva og Hoemselva til kraftformål. Konflikt med verdifulle naturtyper, negative effekter på flora og fauna i elvekløfter og redusert naturopplevelse i fossellandskapet med Liafossen som høydepunkt, er bakgrunnen for innsigelsen. Fylkesmannen skriver at innsigelsen blir forsterket ved at liknende vassdragsystem er under bygging i kommunen (Fossåna kraftverk og Misfjord kraftverk). Begge disse vassdragene får nå sin opprinnelige natur og sitt karakteristiske fossellandskap redusert/utbygd til kraftformål.

Møre og Romsdal fylkeskommune skriver i brev av 11.6.2013 at de ikke går i mot konsesjon til det omsøkte tiltaket. Fylkeskommunen kjenner ikke til automatiske fredede kulturminner i området, men ønsker nærmere opplysninger om trasé og kraftverkstomt for å vurdere potensialet for funn av ukjente

kulturminner. Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at det kan bli nødvendig med befaring og arkeologiske registreringer i forbindelse med detaljplanlegging, og ber om at fagsaksbehandler kontaktes for å gjøre avtale om dette. Videre uttaler Fylkeskommunen at det berørte området benyttes som turområde og i en viss utstrekning har regional verdi. Fylkeskommunen mener at de negative virkningene for friluftsliv vil være av lokal karakter, og at avbøtende tiltak (minstevannføring, veiutforming mv.) bør vurderes.

Istad Nett AS er utredningsansvarlig for regionalnettet i Møre og Romsdal, og skriver i brev av 20.8.2013 at det er ledig kapasitet til innmating av produksjon fra Sesselva kraftverk i regionalnettet. Istad Nett opplyser at ved dagens normaldeling mellom Kjelbotn og Grytten vil produksjonen fra Sesselva kraftverk mates mot Giskemo/Ørskog transformatorstasjon. 420/132 kV transformatoren i Ørskog går i perioder med nær full last. I følge Istad Nett har Statnett besluttet å dublere kapasiteten med planlagt idriftsettelse sommeren 2015, og kapasiteten vil da være tilstrekkelig også her.

Naturvernforbundet i Vestnes anbefaler i brev av 9.8.2013 at det av hensyn til naturmangfold og allmennheten ikke gis konsesjon til Sesselva kraftverk. I uttalelsen legger Naturvernforbundet vekt på at tiltaket er et irreversibelt inngrep som vil gi negative virkninger for et naturområde med høy verdi for friluftsliv og turisme. Naturvernforbundet peker særlig på områdets urørte preg, store variasjon og funksjon som referanseområde for førmoderne bruk av naturressurser, samt Liafossens betydning for landskapet langs Tresfjorden.

Videre mener Naturvernforbundet at de naturfaglige undersøkelsene som er inkludert i søknaden ikke er grundige nok og viser til *føre-var-prinsippet*, jf naturmangfoldloven. De peker på at lokalkunnskap og observasjoner tilsier at det er flere sårbare arter i fossesprøytonen ved Liafossen og slåttemarka ved Sakselia enn det som framgår av naturmangfoldrapporten. Av uttalelsen fremgår det at fossefall, dvergfolk, strandsnipe, grønnspekk, kvitryggspett, vintererle og oter er observert i området.

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Møre og Romsdal konkluderer i uttalelse av 23.8.2013 med at gode rasteplasser, fiskeplasser, hekkeplasser, gyteplasser, spennende juv, imponerende fossestryk og idylliske kulper ikke kan puttes inn i standardiserte vurderingsskjema eller måles kvantitativt. De anbefaler ut fra landskapshensyn, friluftslivsinteresser, biologisk mangfold og en samlet vurdering av konsekvensene av en kraftutbygging at tiltaket ikke bør meddeles konsesjon.

Landbruksmuseet for Møre og Romsdal ber i brev av 10.8.2013 om at tiltaket ikke gis konsesjon. Landbruksmuseet peker på at Liafossen er kommunens mest slående naturattraksjon, og at de berørte områdene er viktige arenaer for museets formidling av førmoderne jordbruk og naturhistorie. Landbruksmuseet driver formidling rettet mot turister, lokalbefolkning og skoleelever, og skriver at de i fremtiden ønsker å ta i bruk Sakselia og Liafossen i økende grad i sin aktivitet. Museet ber NVE ta hensyn til nærings- og kulturaktører som de mener vil tape på en regulering av vassdraget.

Grunneiere på Sætre/Daugstad (Sætre m.fl.) har eiendommer som grenser mot Sesselva og Hoemselva, og påpeker i uttalelse av 21.8.2013 flere forhold de mener er feil i konsesjonssøknaden:

- Kun to av de tolv grunneierne som grenser til de berørte elvestrekningene er fallrettighetshavere og står bak søknaden.
- Det stemmer ikke at Sesselva og Hoemselva er lite brukt til fiske, og elvene har mange fine fiskeplasser med gode fiskemuligheter.
- Områdene ved Daugstadsætra og Sessætra vil ikke ligge ovenfor inntaket i Sesselva, slik det oppgis i søknaden. Disse områdene er mye brukt til friluftsliv og blir berørt av en utbygging.

Sætre m.fl. opplyser at det ikke er inngått avtaler med grunneiere som vil få deler av rørgatene og kraftstasjonen på sine eiendommer, og heller ikke om bruk av eksisterende vei som adkomstvei til

inntaket i Sesselva. Det påpekes at elvene fungerer som et naturlig stengsel for beitedyr og at redusert vannføring vil medføre negative virkninger for beitebruken i området. Videre skriver Sætre m.fl. at det i følge det lokale kraftselskapet Nordvest Nett ikke er behov for å bygge ut Sesselva kraftverk for å sikre kraftforsyning i området, og at ulempene ved en utbygging er større enn fordelene for samfunnet. Sætre m.fl. krever også konsekvensutredning av det omsøkte tiltaket.

Gunnar Daugstad gjør i brev av 21.8.2013 oppmerksom på at det er flere grunneiere som grenser mot vassdraget enn de to som har kjøpt fallrettighetene og står bak Sesskraft AS.

Erling Daugstad Hjelvik er grunneier på nordsiden av Hoemselve og skriver i brev av 22.8.2013 at han ikke har fått være med på å kjøpe tilbake rettighetene som hans forfedre solgte til Henry Knoph i 1898. Hjelvik gjør oppmerksom på at det i erklæringene av 9.6.1898 og 25.6.1898, som nå er kjøpt av Sesskraft AS, er anført at det ikke skal være vannuttak på strekningen fra Ole Ellingsens kværnhus til Erik Ellingsens vandintag. Dette mener Hjelvik ikke vil overholdes dersom vannverket skal koble seg på trykkkrøret slik det er beskrevet i søknaden.

Rannaug L. Daugstad skriver i uttalelse av 21.8.2013 at hun protesterer mot utbygging av Liafossen. Daugstad peker på at området er en naturperle og et mye besøkt turmål.

Anja Michaelis peker i uttalelse av 16.8.2013 på at området er et turmål for mange og at Liafossen er en viktig del av landskapsbildet. Michaelis mener en utbygging vil føre til at Liafossen forsvinner som landskapselement, gi store sår i landskapet og medføre negative virkninger for plante- og dyrelivet i og rundt elven. Hun mener økonomiske gevinster for utbyggerne ikke er nok til å veie opp for disse ulempene og at tiltaket ikke bør gis konsesjon.

Moritz Michaelis skriver i uttalelse av 21.8.2013 at Liafossen er en av de fineste turistattraksjonene i Vestnes kommune og at en utbygging vil medføre negative virkninger for biologisk mangfold. Han mener fordelene ved utbyggingen ikke veier opp for disse ulempene.

Sven Michaelis skriver i uttalelse av 21.8.2013 at området er en villmarksperle og at det ikke finnes tilsvarende områder i kommunen. Han viser til at fossen har stor opplevelsesverdi, og peker særlig på områdets verdi for barn og unge. Michaelis mener en rørgatetrasé og anleggsvei vil ødelegge dette, og at den planlagte minstevannføringen vil endre fossen betydelig. Michaelis viser til ansvaret ovenfor kommende generasjoner og mener naturperlene i nærområdet må bevares for kraftutbygging.

Åsmund Skålevik skriver i uttalelse av 22.8.2013 at han underviser i biologi og naturforvaltning på Gjermundnes videregående skole og at området rundt Liafossen er viktig for undervisningen, blant annet fordi det er det eneste nærliggende området med bekkekløft/fossesprøytsone og landskapselementet foss. Skålevik mener en utbygging både vil gi redusert livskvalitet for kommunens innbyggere og være et uheldig signal om at naturverdier kommer i andre rekke, noe han mener strider med føringer ellers i samfunnet og fra de fleste politiske partier.

Berit Sætre går i uttalelse av 21.8.2013 i mot det omsøkte tiltaket. Sætre opplyser at området er mye brukt til friluftslivsliv og har et rikt dyre- og fugleliv, og mener at kraftproduksjonen ikke veier opp for de ulempene en utbygging vil gi.

Peder Kåre Sætre protesterer i uttalelse av 18.8.2013 kraftig mot Sesselva kraftverk. Han påpeker at Liafossen er den eneste fossen av sin størrelse i Vestnes og mener den må bevares. Sætre skriver videre at det i følge Nordvestnett ikke er behov for den kraftproduksjonen en utbygging vil gi.

Elisabeth Sætre skriver i uttalelse av 21.8.2013 at hun er sterkt i mot den omsøkte utbyggingen. Sætre opplyser at hun har benyttet området mye til turgåing.

Benedikte Ulrich går i uttalelse av 14.8.2013 i mot en utbygging av Liafossen. Ulrich mener det er viktig å bevare fossen av hensyn til naturmangfold samt å bevare kommunens arealer med urørt natur.

Linda Valldal skriver i en uttalelse av 22.8.2013 at området der Sesselva kraftverk er planlagt benyttes mye til turgåing. Valldal mener ulempene ved en utbygging vil være større enn fordelene for lokalsamfunnet, og at det er viktig å bevare urørt natur med tanke på neste generasjon.

Therese Valldal skriver i en uttalelse av 22.8.2013 at den urørte naturen og fossen bør bevares.

Janne Sætre Valldal går i uttalelse av 16.8.2013 sterkt i mot en utbygging av Sesselva kraftverk. Valldal peker på at tiltaket vil berøre et urørt område som er mye benyttet som turområde, medføre negative virkninger for fisk, og at Liafossen er den eneste fossen i kommunen som er synlig på lang avstand. Hun mener en utbygging vil være stort tap for bygda og også påvirke turismen i området.

2.2 Søkere kommentarer til høringsuttalelsene

Sesskraft AS har i notat av 18.10.2013 kommentert de innkomne uttalelsene. Notatet er tilgjengelig via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider. Her gjengis kort hovedpoengene tematisk.

Landskap

For å ivareta Liafossen som landskapselement foreslår søker å øke minstevannføringen i Hoemselva fra 134 l/s (5-persentil sommer) til 270 l/s i perioden 1. mai-30. september. Søker skriver videre at i flomperioder vil fossen fremstå som i dag også i etterkant av en eventuell utbygging.

Friluftsliv

Søker mener området i liten grad benyttes til fiske og som turområde, men konstaterer at det er ulike oppfatninger av dette. Søker er uenig i at området kan karakteriseres som *villmark* eller *urørt*. Videre opplyser søker at rørgater og anleggsveier vil tilbakeføres og revegeteres etter endt anleggsfase, og at virkningen for friluftsliv i driftsperioden vil være knyttet til redusert vannføring.

Naturmangfold

Bioreg AS, som har utarbeidet naturmangfoldrapporten, presiserer at tiltaket ikke vil berøre registrerte områder med ugjødset beitemark ved Sakselia. De mener minstevannføringen gjør at det kan opprettholdes tilstrekkelig produksjon av bunnfauna slik at området fortsatt kan fungere som næringsområde for blant annet fossefall. Ved slipp av omsøkt minstevannføring mener Bioreg at bekkekløfta og fossesprøytsone heller ikke vil bli vesenlig berørt av en eventuell utbygging.

Videre skriver Bioreg at rapporten om biologisk mangfold ikke kan fange opp hele artsinventaret i området, men at ingen av artene høringspartene nevner forventes å bli påvirket av en utbygging, selv om dette ikke kan utelukkes. Med unntak av i anleggsperioden mener Bioreg at tiltaket vil ha små virkninger for fugl. Dersom det hekker sårbare arter i området, kan ett avbøtende tiltak være å legge anleggsarbeidet utenom hekkeperioden.

Fylkesmannen skriver i sin uttalelse at forekomster av død ved i området forsterker områdets verdi for biologisk mangfold. Bioreg skriver i sin kommentar at de har undersøkt området, men at tvebladmoser ikke ble påvist i området. Feltarbeidet avdekket en triviell mosefauna, og Bioreg peker på at Møre og Romsdal fylke har få rødlistede og/eller krevende mosearter knyttet til slike miljøer. Når det gjelder rik-/slåtte-/beitemyra er Bioreg enig med Fylkesmannen i virkningene for denne lokaliteten. Et avbøtende tiltak kan i følge Bioreg være å flytte inntaket i Hoemselva lenger ned, slik at lokaliteten ikke berøres.

Kulturminner

Søker skriver at de vil forholde seg til kulturminneloven og de krav som stilles der.

Annet

Søker presiserer at sideinntaket i Sesselva vil ligge nedenfor Daugstadsætra og Sessetra. De skriver videre at de er klar over at de må inngå avtale med berørte grunneiere om bruk av eksisterende vei opp til inntaket i Sesselva.

2.3 Forenklet høring av endringer i prosjektet

På befaringen 24.10.2013 lanserte søker nye utbyggingsalternativer for kraftverket, og som beskrevet over kom søker i etterkant av høringsrunden med innspill om økt minstevannføring. På bakgrunn av dette ba NVE i brev av 28.10.2013 søker om å redegjøre for eventuelle endringer i prosjektet før vi fortsatte vår behandling av søknaden.

Sesskraft AS sendte i brev av 9.12.2013 inn justerte planer for Sesselva kraftverk. Det ble lagt frem to alternativ, slik det fremgår av tabell 1 på side 3. Søker mener de justerte utbygningsalternativene reduserer negative virkninger for bekkekløfta i Sesselva, rik-/slåtte-/beitemyra vest for Sessætra og Liafossen som landskapselement

NVE sendte de justerte planene på en forenklet høring til alle som hadde uttalt seg til den opprinnelige konsesjonssøknaden 10.12.2013. Høringsfristen ble satt til 24.1.2014.

NVE mottok seks uttalelser til de justerte planene. **Vestnes kommune** og **Istad Nett AS** har ingen nye merknader og viser til tidligere uttalelser. Også **FNF Møre og Romsdal** viser til tidligere uttalelse og mener de justerte planene ikke gir vesentlige endringer i prosjektets virkninger. **Grunneiere på Sætre/Daugstad** legger vekt på virkninger for naturmangfold, landskap og friluftsliv og går fortsatt i mot en utbygging. De skriver at planlagte adkomstveier ikke holder god nok stand til å benyttes i anleggsarbeidet, og peker igjen på at det ikke foreligger noen avtale om bruk av veien med de øvrige rettighetshaverne. **Møre og Romsdal fylkeskommune** skriver at begge alternativene har potensial for funn av automatisk fredete kulturminner. Det må gjennomføres registreringer jf. kulturminneloven § 9 før en eventuell detaljplanlegging, og kostnadene ved dette må dekkes av søker.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal skriver i brev av 17.1.2014 at de justerte alternativene reduserer virkningene for verdifulle naturtyper, herunder bekkekløfta og rik-/slåtte-/beitemyra, men at prosjektet fortsatt medfører store virkninger for Liafossen som landskapselement. Det justerte hovedalternativet vil medføre redusert vannføring i bekkekløfta, men selv om rørgata legges i ytterkanten av rik-/slåtte-/beitemyrlokaliteten, kan det ikke utelukkes at den vil få en drenerende effekt. Alternativ 2 vil ikke medføre virkninger for rik-/slåtte-/beitemyra, men vil gi økte virkninger for bekkekløfta som følge av sprengings- og anleggsarbeid. Fylkesmannen mener at de justerte alternativene fortsatt vil redusere viktige natur- og landskapselement, og opprettholder derfor sin innsigelse til tiltaket.

Sesskraft AS kommenterte de nye uttalelsene i brev av 28.2.2014. Søker skriver at de er kjent med veistandarden og undersøkelsesplikten jf kulturminneloven § 9. Til Fylkesmannens uttalelse skriver søker at de mener økt minstevannføring i Hoemselva ivaretar Liafossen som landskapselement. Forøvrig viser søker til tidligere kommentarer til innkomne uttalelser.

3. NVEs vurdering av prosjektets virkninger for miljø og samfunn

3.1 Hydrologi

En utbygging etter hovedalternativet utnytter et nedbørfelt på 20,7 km², med en beregnet middelvannføring på 0,68 m³/s i Sesselve og 0,54 m³/s i Hoemselva (1,22 m³/s totalt) og en omsøkt maksimal slukeevne på 2,2 m³/s. Alternativ 2 utnytter et nedbørfelt på 21,8 km², har en anslått middelvannføring på 0,69 i Sesselve og 0,56 i Hoemselva (1,25 m³/s totalt) og en omsøkt maksimal slukeevne på 2,25 m³/s. Minste driftsvannføring er 0,11 m³/s for begge alternativene. Avrenningen er relativt stabil med dominerende høst- og vårflo. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 133 l/s og 42 l/s i Sesselve og 134 l/s og 43 l/s i Hoemselva. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 61 l/s for hver av elvene. I Sesselve er det foreslått å slippe en minstevannføring på 133 l/s i perioden 1.5. til 30.9. og 42 l/s resten av året, mens det for Hoemselva planlegges å slippe en minstevannføring på 270 l/s i perioden 1.5. til 30.9. og 43 l/s resten av året. Ifølge søker vil da 71 prosent av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

For begge alternativene søkes det om en maksimal slukeevne tilsvarende cirka 180 % av middelvannføringen. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være 50 dager med overløp over dammen ved sideinntaket i Sesselve og 6 dager med overløpet over dammen ved hovedinntaket i Hoemselva i et middels vått år. I et middels vått år vil det videre være 68 dager der vannføringen i Hoemselva er mindre enn summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Denne beregningen er gjort med en minstevannføring i Hoemselva på 134 l/s. Søker anslår at økt minstevannføring fra 134 l/s til 270 l/s vil øke antall dager med vannføring mindre enn summen av minste driftsvannføring og minstevannføring til 78-80 dager i et middels vått år.

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er moderat og vil ivareta noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk. NVE konstaterer at søker har foreslått å øke minstevannføringen i Hoemselva fra 134 l/s til 270 l/s i sommerperioden. Selv om vassdraget vil fremstå som preget av minstevannføring, mener NVE at størrelsen på omsøkte minstevannføring i de to elveløpene er såpass høy at den også til en viss grad avbøter tiltakets virkninger.

3.2 Produksjon og kostnader

Søker har oppgitt en forventet produksjon og investeringskostnad på henholdsvis 16,7 GWh/år og 44,6 MNOK for hovedalternativet og 13,8 GWh/år og 48,1 MNOK for alternativ 2. Dette gir dette en spesifikk energikostnad på 2,67 kr/kWh for hovedalternativet og 3,48 kr/kWh for alternativ 2.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

3.3 Naturmangfold

I følge naturmangfoldrapporten, som er utarbeidet av Bioreg AS, er det registrert fem naturtypelokaliteter i influensområdet til Sesselve kraftverk. Ved Sessetra og i Sakselia er det avgrenset to naturbeitemarker med status henholdsvis viktig (B) og svært viktig (A). Liafossen er registrert som en fossesprøytzone med status lokalt viktig (C). Videre er det cirka fra kote 320 til kote 140 i Sesselve avgrenset en bekkekløftlokalitet med status viktig (B), og på sørsiden av Sesselve/vest for Sessetra er det avgrenset en lokalitet med rik-/slåtte-/beitemyr med samme status. I tillegg er elveløp (NT) en rødlistet naturtype.

Ved Liafossen er det gjort funn av den rødlistede lavarten gubbeskjegg (*NT-nær truet*). I kulturlandskapet i Sakselia er de rødlistede artene fiolett greinkøllesopp (*VU-sårbar*), lillabrun rødskivesopp (*VU*), rombesporet rødskivesopp (*VU*), gulfotvokssopp (*NT*), solblom (*VU*) og hvitkurle (*NT*) registrert. Det er ikke registrert rødlistede plantearter utover dette i influensområdet, men det foreligger registreringer av jerv (*EN – sterkt truet*), strandsnipe (*NT*) og fiskemåke (*NT*). Det fremgår av naturmangfoldrapporten at lav- og mosefloraen i området er triviell og at potensialet for funn av sjeldne og krevende arter er vurdert som lite. Også når det gjelder akvatisk og terrestrisk fauna konkluderer rapporten med at denne er vanlig for regionen. Det er ikke anadrom laksefisk på utbyggingsstrekningen, og fiskefaunaen består av bekkeåure. Det er ikke registrert ål eller elvemusling i de to elveløpene. Bioreg observerte fossekall, fjellvåk og kvittryggspett ved befaring av området, og mener det er sannsynlig at disse hekker i nærområdet. Det er registrert en spillplass for orrfugl nær traseen for overføringsrøret. Videre fremgår det av rapporten at oter (*VU*), gaupe (*VU*) og jerv (*EN*) kan være sporadisk til stede i området.

I naturmangfoldrapporten er virkningene av en eventuell utbygging vurdert å medføre *middel negativ konsekvens*. Utreder anbefaler at det stilles krav om slipp av minstevannføring lik de beregnede 5-persentilene i de to elveløpene for å redusere negative virkninger for bekkekløften i Sesselva, fossesprøytsonen i Liafossen og bunnfaunaen i elvene. Utreder anbefaler også at det etableres hekkekasser for å bedre hekkeforholdene for fossekall.

Mange høringsparter har kommentert at tiltaket vil medføre negative virkninger for biologisk mangfold. Fylkesmannen har fremmet innsigelse med bakgrunn i blant annet virkninger for bekkekløfta i Sesselva og rik-/slåtte-/beitemyrlokaliteten sør for denne. Naturvernforbundet i Vestnes skriver at lokalkunnskap tilsier at det er flere sårbare arter i fossesprøytsonen ved Liafossen og rik-/slåtte-/beitemyrlokaliteten ved Sesselva enn det som fremgår av naturmangfoldrapporten. De opplyser at det er registrert fossekall, dvergfalk, strandsnipe (*NT*), grønnspett, kvitryggspett, vintererle og oter (*VU*) i området.

Bekkekløfta i Sesselva

NVE konstaterer at de to utbyggingsløsningene vil medføre ulike virkninger for bekkekløfta i Sesselva. Hovedalternativet innebærer ingen tekniske inngrep innenfor den avgrensede lokaliteten, men hele bekkekløfta vil få redusert vannføring. For alternativ 2 er inntaket for overføringen planlagt på kote 282, noe som innebærer direkte tekniske inngrep i bekkekløfta. Den øvre delen av bekkekløfta vil ikke fraføres vann ved dette alternativet, men størsteparten av bekkekløfta vil fortsatt få redusert vannføring. I verddivurderingen av lokaliteten er det lagt vekt på at bekkekløfta er stor og langstrakt med varierte naturtyper og arter. Fylkesmannen skriver i sin innsigelse at verdien ikke først og fremst er knyttet til elvestrengen, men til den særskilte topografien, rike berggrunnen og det gunstige lokalklimaet. Fylkesmannen legger vekt på at dette er én av bare to bekkekløfter med B-verdi i kommunen.

Etter NVEs vurdering er de største virkningene for bekkekløfta knyttet til etablering av inntak. Lokaliteten beskrives som lite preget av menneskelig aktivitet, og de fysiske inngrepene alternativ 2 medfører vil endre dagens situasjon betydelig. Redusert vannføring vil også medføre virkninger for lokaliteten, men etter NVEs vurdering kan dette avbøtes ved at det settes krav om slipp av tilstrekkelig minstevannføring. Vi legger i denne vurderingen vekt på at det ikke er registrert rødlistearter i bekkekløfta, og at verdiene knyttet til topografi og berggrunn ikke vil påvirkes av redusert vannføring. NVE mener derfor at virkningene for bekkekløfta ikke alene kan være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Rik-/slåtte-/beitemyra ved Sessetra

En utbygging etter alternativ 2 vil ikke medføre virkninger for den registrerte rik-/slåtte-/beitemyrlokaliteten, men for hovedalternativet vil deler av overføringstraseen berøre denne. I verdivurderingen av myra er det lagt vekt på at lokaliteten inngår som en del av et helhetlig kulturlandskap. Etter NVEs vurdering er virkningene for denne lokaliteten hovedsakelig knyttet til mulig drenering som følge av nedgraving av overføringsrøret. For å redusere virkningene har søker justert traseen slik at denne følger den nedre ytterkanten av myra. Søker planlegger også å benytte tette masser rundt overføringsrøret. NVE konstaterer at Fylkesmannen i sin uttalelse til de justerte planene skriver at begge alternativene reduserer virkningene for denne lokaliteten, sammenlignet med opprinnelig søknad, men at det ikke kan utelukkes at hovedalternativet vil medføre drenering av myra. NVE mener at med rørtraseen i nedre del av myra slik som nå planlagt og krav til anleggsarbeidet som kan redusere eventuelle drenerende virkninger er dette alene ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Fossesprøytsonen i Hoemselva

NVE konstaterer at for begge alternativene vil alle de tekniske inngrepene ligge utenfor den avgrensede fossesprøytsonen ved Liafossen, slik at den kun blir berørt med fraføring av vann. I verdivurderingen beskrives fossesprøytsonen som dårlig utviklet og uten rødlistearter eller andre sjeldne arter. Fylkesmannen legger i sin innsigelse vekt på at dette er den eneste registrerte fossesprøytsonen i Vestnes kommune. NVE konstaterer at søker i etterkant av høringsrunden har foreslått å øke minstevannføringen i Hoemselva. På bakgrunn av dette konkluderer utreder med at en utbygging ikke vil medføre vesentlige virkninger for miljøet ved fossen. Etter NVEs vurdering vil begge alternativene medføre virkninger for fossesprøytsonen ved Liafossen, men gitt slipp av tilstrekkelig minstevannføring mener NVE at disse virkningene kan avbøtes i tilstrekkelig grad. NVE legger i vurderingen vekt på at det med unntak av gubbeskjegg ikke er gjort funn av sjeldne eller rødlistede arter i fossesprøytsonen, og mener virkningene for denne lokaliteten ikke kan være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Andre naturtyper

I følge naturmangfoldrapporten vil tiltaket ikke berøre de to naturbeitemarkene. NVE konstaterer at heller ikke de justerte planene medfører virkninger for disse to naturtypene eller de registrerte rødlisteartene i dette kulturlandskapet. Vi vil derfor ikke legge vekt på disse naturtypene og artsforekomstene i vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

Akvatisk og terrestrisk fauna

NVE legger til grunn at en utbygging vil kunne påvirke faunaen i området på to måter. I anleggsperioden vil økt aktivitet og forstyrrelse kunne føre til at enkelte arter fortrenses fra området, mens redusert vannføring vil kunne redusere produksjon av bunnfauna i driftsperioden. NVE legger til grunn at rødlistede arter som jerv, oter og strandsnipe kan forekomme i området, men mener forstyrrelse i en eventuell anleggsfase ikke vil medføre vesentlige virkninger for disse artene. NVE konstaterer at det ikke er anadrom laksefisk på utbyggingsstrekningen, og at fiskefaunaen består av bekkeauere som later til å ha mest lokal verdi. Strekningen fra kraftstasjonen til utløp i sjøen er kort og uten særlig verdi for anadrom fisk. Etter vårt syn vil minstevannføring være tilstrekkelig ved eventuelt utfall av stasjonen. Når det gjelder bunnfaunaen i de to elveløpene, viser NVE til at Bioreg i naturmangfoldrapporten anbefaler slipp av minstevannføring lik 5-persentilene i de to elveløpene for å opprettholde en tilstrekkelig produksjon. Etter NVEs vurdering vil slipp av tilstrekkelig

minstevannføring kunne avbøte mulige virkninger for akvatisk og terrestrisk fauna i området. NVE mener derfor at hensynet til faunaen i området ikke kan være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot relevante paragrafer i naturmangfoldloven. I NVEs vurdering av søknaden om Sessselva kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden og notat som beskriver de justerte planene, naturmangfoldrapporten, høringsuttalelser, søker og utreders kommentarer til uttalelser samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart i mars 2014. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jf. naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Sessselva kraftverk finnes det flere naturtyper. Det er registrert et fåtall rødlistearter, som gubbeskjegg (*NT*), jerv (*EN*) og strandsnipe (*NT*). En eventuell utbygging av Sessselva og Hoemselve vil etter NVEs mening likevel ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5, gitt at det slippes tilstrekkelig minstevannføring i de to elveløpene, og at det tas tilbørlig hensyn ved nedgraving av overføringsrøret fra Sessselva til Hoemselve.

Fylkesmannen legger i sin innsigelse stor vekt på at andre, lignende vassdrag allerede er bygget ut til vannkraftformål. NVE har sett Sessselva kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på de berørte naturtypene, artene og økosystemet. I Vestnes kommune er Øvstedal minikraftverk og Misfjord kraftverk i drift, og det er i tillegg til Sessselva kraftverk også søkt om konsesjon for Urdelva kraftverk. På bakgrunn av de begrensede virkningene Sessselva kraftverk medfører på naturmiljøet, mener NVE at den samlede belastningen på arter og naturtyper ikke blir vesentlig påvirket av en eventuell konsesjon til Sessselva kraftverk. Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er vurdert, og er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

3.4 Landskap, friluftsliv og turisme

Både Sessselva og Hoemselve ligger lavt i terrenget med bratte skrenter mot tilgrensende landskap, og er derfor lite synlig fra veier og omkringliggende områder. Liafossen i Hoemselve skiller seg ut som et markant landskapselement som er godt synlig på lengre avstander. Det går vei frem til Sessetra og Daugstadsætra, og det er også etablert turstier i området ved Liafossen og Sakselia. I følge søknaden benyttes disse områdene noe til friluftsliv, men det er ikke fiskeinteresser knyttet til elveløpene.

Mange høringsparter legger i sine uttalelser vekt på negative virkninger for landskap, friluftsliv og turisme. Det pekes på at Liafossen er et viktig landskapselement som vil bli sterkt forringet som følge av redusert vannføring. Fylkesmannen i Møre og Romsdal legger også stor vekt på negative virkninger

for Liafossen som landskapselement i sin innsigelse. Flere høringsparter er uenige i opplysningene som fremgår av søknaden når det gjelder friluftsliv. De mener området benyttes mye til friluftsliv, og at det også forgår fiske i elveløpene. Mange trekker frem områdets urørte preg som viktig for friluftslivsopplevelsen, og det uttales også at området er en turistattraksjon.

NVE konstaterer at begge de omsøkte alternativene vil medføre virkninger for landskap og friluftsliv. Uavhengig av utbyggingsalternativ vil Liafossen fremstå som regulert i store perioder av året, og fossens synlighet vil bli redusert som følge av redusert vannføring. NVE slutter seg til høringspartenes vurderinger av at fossen utgjør et tydelig landskapselement. Samtidig vil slipp av tilstrekkelig minstevannføring og den omsøkte slukeevnen etter NVEs vurdering sikre at fossen fortsatt vil være synlig fra eksempelvis vestsiden av Tresfjorden også etter en eventuell utbygging. Vi legger i denne vurderingen vekt på at selve fossen er relativt smal, slik at den vil være synlig også ved mindre vannføringer.

NVE konstaterer at det er friluftslivsinteresser knyttet til området, men kan ikke slutte seg til høringspartenes vurdering av at området er en viktig turistattraksjon. Etter NVEs vurdering er de største virkningene for friluftsliv knyttet til anleggsfasen. Dersom det gis konsesjon til Sesselva kraftverk, vil NVE sette vilkår om at området skal tilbakeføres og revegeteres etter endt anleggsarbeid. Gitt krav om opprydding vil tiltaket etter NVEs vurdering ikke medføre vesentlige virkninger for friluftslivet i driftsfasen. NVE legger i vurderingen vekt på at begge rørgatene er planlagt gravd ned. Etablering av side- og hovedinntak i elveløpene vil etter vår vurdering ikke medføre tekniske inngrep av et slikt omfang at det medføre vesentlig reduksjon i områdets verdi for friluftsliv. NVE legger vekt på at kulturlandskapet ved Sakselia og området ved Sessetra og Daugstadsætra ikke vil berøres av en eventuell utbygging.

3.5 Kulturminner

I følge søknaden er det ikke kjente, automatisk fredete kulturminner i utbyggingsområdet, men det er rester etter SEFRAK-bygninger i Sakselia. NVE konstaterer at det heller ikke i Riksantikvarens database foreligger registreringer i området. Møre og Romsdal fylkeskommune uttaler at begge de justerte alternativene har potensial for funn av automatisk fredete kulturminner, og stiller krav om at det gjennomføres arkeologiske registreringer i området, jf. kulturminneloven § 9, før en eventuell detaljplanlegging av prosjektet. Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at det er søker som skal dekke kostnadene knyttet til registreringene. Dersom det gis konsesjon til Sesselva kraftverk, vil NVE sette vilkår om at undersøkelsesplikten, jf. kulturminneloven § 9, skal oppfylles før anleggsarbeidet igangsettes. NVE vurderer fylkeskommunens innspill som ivaretatt, og mener tiltaket ikke vil medføre vesentlige virkninger for kulturminner eller kulturmiljø. NVE vil derfor ikke legge vekt på virkninger for kulturminner i avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet.

3.6 Landbruk

I følge søknaden benyttes de øvre delene av utbyggingsområdet som utmarksbeite for små- og storfe. Deler av traseen for tilløpsrøret vil berøre områder med dyrket mark.

Grunneiere på Sætre/Daugstad skriver i sin uttalelse at elveløpene fungerer som et naturlig stengsel for beitedyr. De påpeker at redusert vannføring i beitesesongen vil medføre negative virkninger for beitebruken i området.

NVE konstaterer at deler av overføringsrøret vil berøre dyrket mark. Gitt at det settes vilkår om revegetering og opprydding etter endt anleggsarbeid, vil tiltaket etter NVEs vurdering ikke medføre virkninger for disse områdene i driftsfasen. Når det gjelder virkninger for beitebruken, konstaterer NVE at anleggsfasen vil medføre forstyrrelse for beitedyr i området. Etter vårt syn vil elvene kunne

fungere som naturlige stengsler for beitedyr også etter en eventuell utbygging, da den omsøkte minstevannføringen er på nivå med sesongmessig lavvannføring. Etter NVEs vurdering vil tiltaket ikke medføre vesentlige virkninger for landbruk. Eventuell uenighet vedrørende beiterett/-bruk vil være av privatrettslig karakter og må løses direkte mellom partene eller i rettsapparatet.

3.7 Vannforsyning

Vassdraget benyttes ikke til vannforsyning i dag, men i avtalen om kjøp av fallrettighetene mellom Vestnes Vassverk AL og Sesskraft AS gis vannverket rett til uttak av vann til reservevannforsyning. I avtalen fremgår det at Vestnes Vassverk AL kan etablere et inntak i Sesselva, ovenfor samløpet med Hoemselva, og overføre vann til sin eksisterende rørledning.

Erling Daugstad Hjelvik gjør i sin uttalelse oppmerksom på det i erklæringene av 9.6.1898 og 25.6.1898, som nå er kjøpt av Sesskraft AS, er anført at det ikke skal være vannuttak på strekningen fra *"Ole Ellingsens kværnhus til Erik Ellingsens vandintag"*. Hjelvik mener derfor at Vestnes Vassverk AL ikke kan koble seg på trykkkrøret slik det er beskrevet i søknaden.

NVE konstaterer at dette er privatrettslige forhold som ikke er relevant for konsesjonsspørsmålet, men forventer at søker og vannverket avklarer dette med berørte grunneiere.

3.8 Samfunnsmessige fordeler

Hovedalternativet vil gi en produksjon på 16,7 GWh i et normalår, mens alternativ 2 vil gi et årlig bidrag på 13,8 GWh i et normalår. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. NVE vil i vurderingen av konsesjonsspørsmålet legge vekt på at tiltaket vil medføre ny, fornybar kraftproduksjon som vil bidra til at Norge kan oppfylle sine nasjonale fornybarmål. NVE har følgelig ikke lagt vekt på høringspartenes syn om at det er nok kraft i området.

Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og generere skatteinntekter. Videre vil Sesselva kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og slik kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

3.9 Annet

Flere høringsparter mener det er uklarhet knyttet til eiendomsforholdene i utbyggingsområdet. Det anføres også fra øvrige grunneiere i området at det ikke er inngått nødvendige avtaler om bruk av eksisterende vei. NVE viser til at dette privatrettslige forhold som ikke er relevant for konsesjonsspørsmålet.

Grunneiere på Sætre/Daugstad krever konsekvensutredning av det omsøkte tiltaket. NVE viser til vedlegg I og II til forskrift om konsekvensutredninger av 1.7.2009, hvor det fremgår at det kreves konsekvensutredning etter plan og bygningsloven for vannkraftverk med en årlig produksjon på over 40 GWh. For vannkraftverk med en årlig produksjon mellom 30 - 40 GWh skal NVE vurdere om det er behov for konsekvensutredning, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 4. NVE konstaterer at Sesselva kraftverk ikke er av en slik størrelse at prosjektet utløser krav om konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven. Etter NVEs vurdering er tiltakets virkninger for miljø og samfunn tilstrekkelig opplyst til at det kan fattes vedtak i saken.

3.10 Oppsummering

Etter NVEs vurdering er de viktigste negative virkningene av Sesselva kraftverk knyttet til virkninger for bekkekløfta i Sesselva, rik-/slåtte-/beitemyra ved Sessetra og Liafossen som landskapselement. NVE konstaterer at virkningene for Liafossen vil være like for de to utbyggingsløsningene. Begge alternativene vil også medføre redusert vannføring i hele eller store deler av bekkekløfta. Det omsøkte

hovedalternativet vil videre kunne medføre virkninger for rik-/slåtte-/beitemyra, mens alternativet med tunnel vil medføre fysiske inngrep i bekkekløfta ved at det etableres et sideinntak sentralt i lokaliteten.

Den viktigste positive virkningen av en eventuell utbygging av Sesselva kraftverk vil etter NVEs vurdering være produksjon av ny, fornybar energi som kan bidra til at Norge kan oppfylle sine fornybarmål. Differansen i produksjon mellom de to alternativene er 2,9 GWh/år.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Sesselva kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøvirkninger, gitt avbøtende tiltak. Med unntak av *gubbeskjegg (NT- nær truet)* på en furu ved Liafossen, er det ikke gjort funn av rødlistede arter i utbyggingsområdet. Slipp av tilstrekkelig minstevannføring vil etter NVEs vurdering kunne opprettholde elveløpenes biologiske funksjoner og ivareta Liafossen som landskapselement. Ved at det settes avbøtende tiltak mener NVE også at hovedalternativets virkninger for rik-/slåtte-/beitemyra kan avbøtes i tilstrekkelig grad til at det kan gis konsesjon.

Alternativ 2 medfører direkte inngrep i bekkekløftlokaliteten. Etter NVEs vurdering er det økte omfanget av virkningene for bekkekløftlokaliteten som følge av dette, en større ulempe for miljø og samfunn enn hovedalternativets virkninger for rik-/slåtte-/beitemyra ved Sessetra. NVE mener virkningene for rik-/slåtte-/beitemyrlokaliteten kan avbøtes i større grad enn virkningene av å etablere et sideinntak og tunnel sentralt i bekkekløfta. NVE har også lagt vekt på den økte energiproduksjonen hovedalternativet medfører sammenlignet med alternativ 2. Denne differansen tilsvarer et lite småkraftverk. Når fordelene og ulempene veies opp mot hverandre, finner NVE at hovedalternativet medfører størst fordeler og minst ulemper for miljø og samfunn. Gitt at det settes krav om avbøtende tiltak, herunder slipp av tilstrekkelig minstevannføring, mener NVE at de negative virkningene kan avbøtes i en slik grad til at det kan gis konsesjon til det omsøkte hovedalternativet.

4. NVEs vedtak

Etter en helhetsvurdering av planene og de innkomne merknadene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Sesskraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av det omsøkte hovedalternativet for Sesselva kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har fremmet innsigelse til det omsøkte tiltaket. Vedtaket er ikke endelig før innsigelsen er behandlet i Olje- og energidepartementet.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

5. Forholdet til annet lovverk

5.1 Forholdet til energiloven

Sesskraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 160 m jordkabel med 22 kV spenning til eksisterende linjenett.

Normalt bygges en slik linje som her i medhold av netteiers områdekonsesjon. Innenfor sin områdekonsesjon skal områdekonsesjonær fremlegge planer for ny nettilknytning og ev. forsterkning for kommune, fylkeskommune, Fylkesmann og andre berørte for uttalelse. Ved uenighet om løsninger kan områdekonsesjonær legge saken frem for NVE, som da vil behandle saken som en anleggskonsesjon.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Nordvest Nett AS er områdekonsesjonær og skal ifølge søknaden stå for bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom Sesskraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Istad Nett AS er regional kraftsystemutredningsansvarlig i området, og skriver i sin uttalelse at det er ledig kapasitet til innmating av produksjonen fra Sessselva i regionalnettet. Samtidig gjør Istad Nett AS oppmerksom på at Giskemo/Ørskog transformatorstasjon i perioder går med nær full last. I følge Istad Nett AS skal Statnett øke kapasiteten i denne transformatorstasjonen sommeren 2015, og kapasiteten vil da være tilstrekkelig.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart med områdekonsesjonær. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post fire.

5.2 Forholdet til plan- og bygningsloven

"Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker" gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

5.3 Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

5.4 Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep.

NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttien av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

6. Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er oppgitt av søker og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	1220
Alminnelig lavvannføring	l/s	61
5-persentil sommer, Sesselva	l/s	133
5-persentil sommer, Hoemselve	l/s	134
5-persentil vinter, Sesselva	l/s	42
5-persentil vinter, Hoemselve	l/s	43
Maksimal slukeevne	m ³ /s	2,2
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	183
Minste driftsvannføring	l/s	110

I søknaden datert 12.5.2013 foreslo søker en minstevannføring i Sesselva på 61 l/s hele året, og en minstevannføring i Hoemselve på 134 l/s i tiden 1. mai-30. september og 43 l/s resten av året. NVE konstaterer at søker i etterkant av høringen og befaringen har foreslått å øke minstevannføringen i perioden 1. mai-30. september i begge de to elveløpene, fra 61 l/s til 133 l/s i Sesselva og fra 134 l/s til 270 l/s i Hoemselve. Samtidig er minstevannføringen i Sesselva resten av året foreslått redusert fra 61 l/s til 42 l/s. Dette tilsvarer de beregnede 5-persentilene, med unntak av sommervannføringen i Hoemselve, som er det dobbelte av den beregnede 5-persentilen.

Etter NVEs vurdering vil den planlagte minstevannføringen avbøte negative virkninger for naturmangfold knyttet til de berørte elvestrekningene og for Liafossen som landskapselement. NVE mener en minstevannføring på det dobbelte av den beregnede 5-persentilverdien i Hoemselve vil bevare noe av den naturlige vannføringsdynamikken og opprettholde Liafossens landskapsmessige inntrykk lokalt. NVE legger i vurderingen vekt på at Liafossen har et smalt løp, slik at den er synlig fra områder langs Tresfjorden også ved forholdsvis lave vannføringer, og at det er omsøkt en moderat slukeevne. Når det gjelder naturmangfold, mener NVE at den omsøkte minstevannføringen vil avbøte negative virkninger for fuktrevende arter og legge til rette for produksjonen av bunnfauna kan opprettholdes. NVE legger i vurderingen vekt på at det ikke er funnet rødlistede/hensynskrevende arter i utbyggingsområdet som skulle tilsi minstevannføring utover de størrelser som søker har foreslått.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring i Sesselva på 135 l/s i tiden 1. mai-30. september og 40 l/s resten av året, og en minstevannføring i Hoemselve på 270 l/s i tiden 1. mai-30. september og 40 l/s resten av året.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Førde og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jf. våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Valg av alternativ	Kraftverket skal bygges etter justert hovedalternativ som beskrevet i dette dokumentet og i notat fra Sesskraft AS av 9.12.2013.
Overføringer	Sideinntak på kote 345 i Sesselva. Maksimal slukeevne 1,25 m ³ /s. Minste slukeevne 0,06 m ³ /s. Nedravd rørgate. Dette kan ikke endres ved detaljplan. Rørgata skal legges i ytterkanten av rik-/slåtte-/beitemyra. Traseen kan justeres ved detaljplan, og skal utformes slik at negative virkning for rik-/slåtte-/beitemyra minimeres. Også

	anleggsarbeidet skal ta særlig hensyn til denne lokaliteten. Det skal gjøres avbøtende tiltak for å begrense mulige drenerende virkninger av rørgata. Beskrivelse av de avbøtende tiltakene og hvordan anleggsarbeidet er tenkte gjennomført for å begrense mulige negative virkninger for rik-/slåtte-/beitemyra skal forelegges NVE før arbeidet igangsettes.
Inntak	Hovedinntak på kote 325 i Hoemselve. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Nedgravd rørgate. Dette kan ikke endres ved detaljplan.
Kraftstasjon	Kraftstasjon på kote 53.
Største slukeevne	Søknaden oppgir 2,2 m ³ /s.
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 0,11 m ³ /s.
Installert effekt	Søknaden oppgir 4,84 MW.
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir én Peltonturbin.
Vei	Som vist på vedlagt kart.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta elsertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger. Etablering av hekkekasser for fossefall kan være et slikt kompenserende tiltak som det kan gis pålegg om.

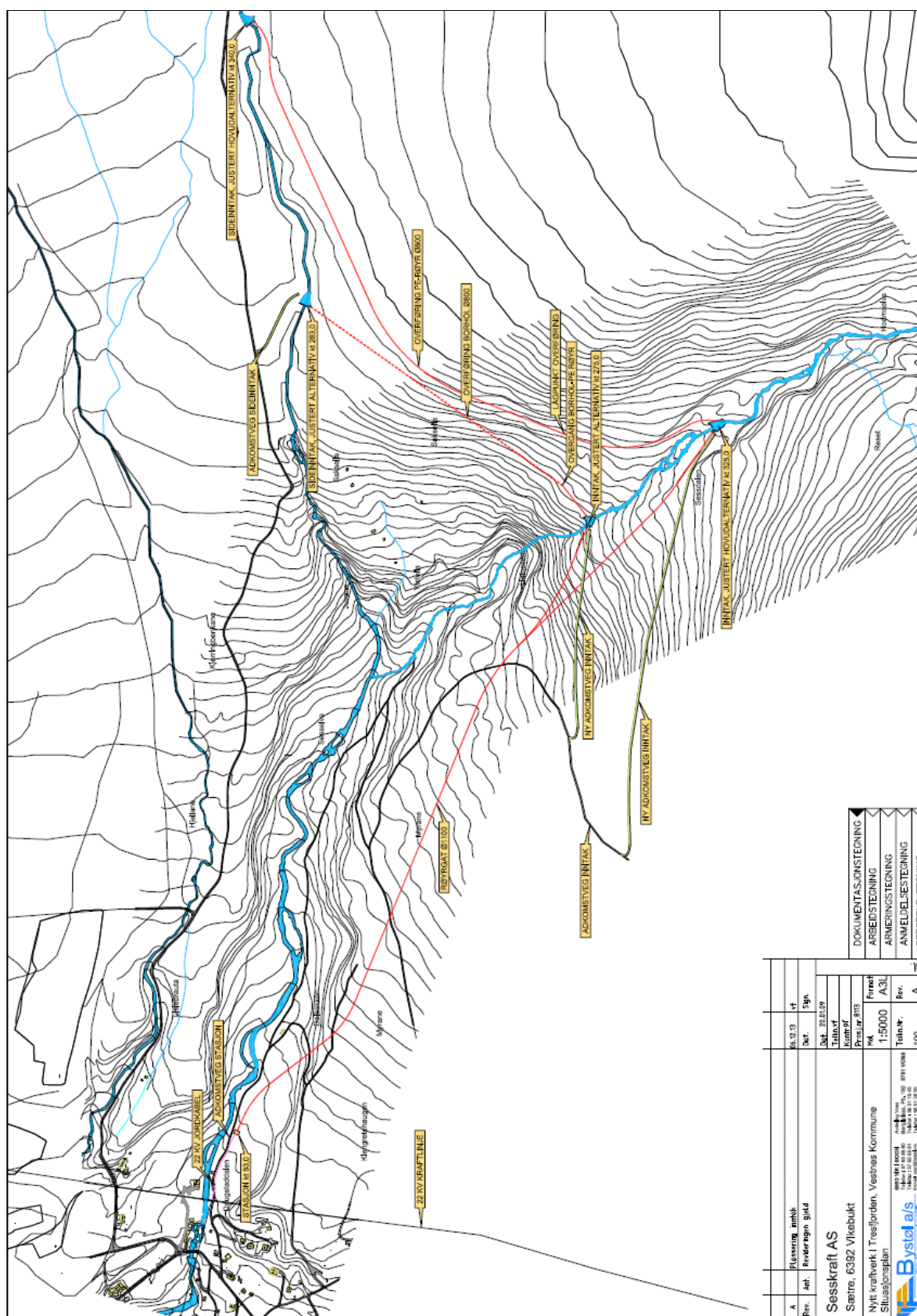
Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

7. Vedlegg 1 – Kart over planområdet

8.